

Milánkovich András:

Karácsonyi ének

Hogyan pucoljuk jogszabályszerűen a pontyot? Hány forint egy négyzetméter karácsonyi vásár? Miért tűnhetett el a Reszkessetek, betörők! a tévéműsorból? A karácsony nem csak a szeretet, a rend ünnepe is: semmi és senki nem marad ajándék és jogszabály nélkül!

Karácsonyhoz közeledve átalakulnak hétköznapijaink. Jó eséllyel kevesebb idő és energia jut például a jogszabályok változásainak követésére: pedig az adventi időszakban a Magyar Közlönynek 17 száma jelent meg, összesen 2.170 oldal terjedelemben (kihirdették például a [jövő évi költségvetést](#)).

Közlönyolvasás helyett azonban inkább **ajándékért járjuk a boltokat**, szokás szerint decemberben termelve meg az ÁFA-bevételekre vonatkozó költségvetési előirányzat jelentős részét. Egyre többen választják az online vásárlás ([hazai](#) és [EU-s jogbanis](#) részletesen szabályozott) formáját és andalognak kellemesen a bevásárlóközpontok helyett a **karácsonyi vásárok** sokszínű forgatagában. Ez utóbbi időtartamát egy [2009-es kormányrendelet](#) az ünnepet megelőző legfeljebb 20 napra korlátozza. Erre az időszakra a közterületen általában értékesíthető árukon (pl. vattacukor, léggömb, pirított tökmag és „egyéb magvak”, nyers tej – a teljes felsorolást ld. a jogszabály 5. mellékletében) felül lehetőségessé válik az adott ünnepel összefüggő termékek, nemesfém-ből készült ékszerek, díszműáruk és egyéb tárgyak értékesítése – éljen a **forralt bor** és a **karácsonyfadísz!**

A vásárokra egyébként igen drágán lehet eladóként eljutni: a budapesti Vörösmarty téren, vagy a Szent István téri karácsonyi vásárokon történő árusításhoz például ÁFA nélkül naponta körülbelül 2.000,- Ft-ot kell fizetni minden egyes négyzetméterért az [V. kerületi Önkormányzat](#) részére, ami egy 6 négyzetméteres bódénál a húsznapos időszakra összesen 240.000,- Ft + ÁFA-t jelent. A vidéki nagyvárosokban ehhez képest jelentősen alacsonyabbak az árak: például [Egerben](#) négyzetméterenként naponta 900,- Ft + ÁFA, [Szegeden](#) 400,- Ft + ÁFA. [Debrecen](#) önkormányzata azonban **egy hónapra** kér 3.675,- Ft-ot ugyanekkora területegység használatáért; a legfeljebb húsznapos karácsonyi vásár tekintetében egyhavi díjat megállapítani viszont legalábbis aggályos. (A vásárok konkrét jogi konstrukciójától függően a tényleges ár természetesen ezektől eltérhet; itt csupán az érintett önkormányzatok rendeleteiben meghatározott díjakat ismertettük.) Előny, ha eladóként [kereskedő mestert](#) alkalmaznak, hiszen ő képesítésénél fogva ki tudja aknázni a karácsonyhoz fűződő „vásárlói szokásokban rejlő lehetőségeket”.

Az ajándékok beszerzése mellett fontos karácsonyi feladat a **fenyőfavásárlás** is. A belföldi karácsonyfa-termelésnek helyszínt biztosító természeti területeket az [erdővédelmi törvény](#) (2009. évi XXXVII. tv.) erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló területnek minősíti, ám azokra az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési alaphoz semmiféle [támogatás nem igényelhető](#). Karácsonyfa-termesztést

itthon [önálló vállalkozóként](#) is lehet folytatni, de a fenyőfák gyakran érkeznek a határokon túlról; Montenegróból például az Európai Közösségek egészébe [vámmentesen](#).

Dél-Európa országai nemcsak a karácsonyfák kereskedelme, hanem azok díszítése tekintetében is együttműködnek az EK-val: [Szerbia](#) és [Bosznia-Hercegovina](#) sok egyéb mellett a **karácsonyfaégők** piacán is megszüntette a vámokat. Bár az uniós tagság miatt ez ma már kevésbé lényeges, de [Lettország](#) és [Litvánia](#) 2001-től a **csillagszórók** frontján liberalizálták a Magyarországgal folytatott kereskedelmet, amikor is eltörölték az importengedély-kötelezettséget. Bizonyára sokunk szépérzékét nyugtatja meg, hogy a **szaloncukrokon** (mivel kicsi a felületük és elsősorban díszítési célt szolgálnak) nem szükséges az étel-miszerre vonatkozó jelzések feltüntetése. Az egyéb karácsonyfadíszeket és a mézeskalácsot azonban a gyermekeink is sikeresen elkészíthetik, például a [népi játszóházi foglalkozásvezető](#) segítségével, akinek szakmai képezéséhez tartozik ez a tevékenység. Hagyományos, **üveg karácsonyfadíszek** megalkotását természetesen a legtöbb [ipari üvegművesre](#) is bízhatjuk.

Miután (vagy opcionálisan: mielőtt) a karácsonyfáról és feldíszítéséről gondoskodtunk, a karácsonyi vacsora előállítására is a készülődés lényeges eleme. Magyarországon hagyománya van ilyenkor a **halászlének**, érdemes ezért áttekinteni a legfőbb alapanyagra vonatkozó [jogszabályi rendelkezéseket](#). Ha élő halat veszünk, mindenképp figyeljünk arra, hogy a halak szállítása, mozgatása során a velük érintkező víztestek hőmérséklete közötti eltérés legfeljebb 4 °C lehet. Ha úgy döntenénk, hogy a fürdőkád megfelelő hely az ideiglenes tárolásra, szintén tekintsük irányadónak az egyébként csak kereskedelmi viszonyokra vonatkozó követelményt, miszerint a „medence” vizét folyamatosan cseréljük és abba – lehetőleg az alján – oxigént vezessünk, a medencét napfény ne érje és megvilágítása felülről, merőlegesen történjék. A víz pH-értékét 6,5-8,5 közé állítsuk be, a medence ne legyen elhalt növényi részekkel szennyezett (fürdőkád esetén ez talán a kisebbik veszély), **a halak kiugrását pedig lefedéssel akadályozzuk**.

A feldolgozás szempontjából legfontosabb, hogy a halat levágása előtt minden esetben kábítani kell; a kábítás és a leölés két módon történhet: **fejre mért ütéssel**, vagy elektromos vízfürdővel (előbbit ajánljuk). Nem kompatibilis tehát a jogszabályokkal az a nézet, miszerint a halászlé csak úgy lesz az igazi, ha a halat még életében tisztítjuk meg a pikkelyeitől. Ez a feldolgozási módszer hovatovább nagy valószínűséggel megvalósítaná az [állatkínzás](#) büntetőtörvényi tényállását is (Btk. 244. §), hiszen a megoldás gerinces állat indokolatlan mértékű bántalmazása, ami a pusztulásához vezet. Ha nagy a család, és így több hal pusztulását okozzuk, a bűncselekmény minősített esetéért vonhatnak felelősségre. A **helyes sorrend** tehát: kupán vágás, pucolás, majd a köztes stádiumok után a halászlé elfogyasztása.

Végül a zárókö helyre illesztése, a fentiek rendszerré formálódása: a közös gyertyagyújtás, ajándékozás, a karácsonyi vacsora. Szerencsénk, ha a családból valaki emelt szintű érettségi vizsgát tett [magyar népzene alapjaiból](#), hiszen tudásbázisa részét képezi a **karácsonyi köszöntés** bemutatása és egy köszöntő elnéklése. A [Nemzeti Alaptanterv](#) természetesen nemcsak az e specifikus területet választóktól követeli meg a karácsonyhoz kapcsolódó ismeretek elsajátítását, hanem minden évfolyamnak kell

megfelelő kompetenciákkal rendelkeznie e téren. Hasonlóképp van a [nemzeti és etnikai kisebbségek](#) óvodáiban és iskoláiban, ahol további, az adott kisebbség hagyományaira vonatkozó ismeretek is elvárhatók. A követelményekhez természetesen a tanárképzést is idomítani kellett, ezért [hon- és népismerettanár](#) ma már nem kerülhet ki úgy az egyetem falai közül, hogy ne tanult volna a **karácsonyi népszokásokról**.

De mindennek mi lehet a kerete? Mint azt a munkaszüneti napok körüli munkarendről szóló [miniszeri rendeletnek](#) köszönhetően tavaly óta tudjuk, 2013-ban [rekordhosszúságú, hatnapos munkaszünet](#) övezi a karácsonyi ünnepeket. (Kivéve a javítóintézetben 1 hónapnál régebben, de 2 hónapnál nem régebben tartózkodó fiatalokat, akiknek legfeljebb ötnapos karácsonyi szünet engedélyezhető.) A karácsony munkaszünetté nyilvánításával kapcsolatban egyébként az Alkotmánybíróság 1993-ban [kimondta](#), hogy a szabályozás „alapvetően olyan ünnepeket nyilvánít munkaszüneti nappá, amelyeket a társadalom túlnyomó része — vallási meggyőződésétől függetlenül — ünnepnek tart, hozzájuk családi és népszokások kötődnek. [...] Ezekben az ünnepekben ma már a **vallási és a világi elemek** erősen keverednek.” Állami szinten a [Magyarország karácsonya](#)nevű kiemelt fontosságú rendezvény koncepciójának kidolgozásáról és a megvalósítás koordinálásáról, valamint a lakosság teljes körű tájékoztatásáról a közigazgatási és igazságügyi miniszter gondoskodik.

S végül keressünk választ az idei karácsonnyal kapcsolatos egyik legégetőbb kérdésre, nevezetesen, hogy miért maradhatott ki a kultikus **Reszketek, betörők!**-sorozat a televíziók karácsonyi műsortervéből? A válasz persze egyszerű: azért, mert a műsorszolgáltatókat semmi sem kötelezi meghatározott tartalom leadására. Korábban sem maradt azonban ez mindenféle társadalmi kritika nélkül, ugyanis 2008-ban két népszavazási kezdeményezés ([1](#), [2](#)) is a karácsonyi műsorok tematizálását szorgalmazta:

„Egyetért-e Ön azzal, hogy a Magyarországon székhellyel rendelkező rádió és televízió műsorszolgáltatók számára kötelező legyen a Magyar Köztársaság hivatalos nemzeti ünnepein, valamint húsvétkor, pünkösdkor, a halottak napján és karácsonykor a rádiózásról és televíziózásról szóló, 1996. évi I. törvény szerinti főműsoridőben ünnepi megemlékezés vagy olyan film, illetve hanganyag szolgáltatása, melyben az ünnep megjelenik?”

Az indítványokat az OVB a kérdés egyértelműségének hiányára (mivel összetett kérdés) és a sajtószabadságra hivatkozva elutasította, pedig könnyen lehet (persze nem törvényszerű), hogy az elfogadása esetén idén karácsonykor is reszkettek volna a betörők.

Összességében azt látjuk tehát, hogy a vonatkozó szabályozás meglepően széleskörű (sőt, még egy potenciális Alaptörvény-ellenességet is feltártunk – Debrecen esete a 20 nappal és az 1 hónappal). Ez talán mégsem annyira meglepő azonban, ha belegondolunk, hogy jellegét tekintve ez is „csak” egy – igaz, speciális – élethelyzet, amelynek bizonyos vonatkozásait valóban szükséges a jog eszköztárával rendezni.